

Miðvikan hjá Óla,
fær nú heitið Siðsøga...

Siðsøga

við Óla Jacobsen

100 ÁR SÍÐANI HÚSASKONNARTIN MARIANNA GEKK BURTUR

SUM GREITT FRÁ Í SEINASTA PARTI ERU Í ÁR 50 ÁR SÍÐANI, AT BÁTURIN KALLUR Á SYÐRADALI GEKK BURTUR VIÐ TRIMUM MONNUM. MEN HÚSA SÓKN HEVUR ENN EIN MINNISDAG Í ÁR. Í HESUM DØGUM ERU 100 ÁR SÍÐANI, AT MARIANNA GEKK BURTUR VIÐ SEKS MONNUM

Árið 1913 er størsta vanlukkuár í Føroyum, í hvussu er síðan 1870. Hetta ár fórust 37 menn á sjónum.

Seks av hesum fórust við Marianu, ella Marionnu, sum hon vanliga var kallað. Á heysti 1913 var Marianna niðri og landaði. Tað var helst í Leith. Hon fór á vegnum heim inni í Lerwick. Farið var haðani til Føroya 12. november, men hon kom ikki vegin fram.

Tað stendur einki í bløðunum tá um hesa vanlukku. Men tað stóð tó í Dimmalætting, at seinnapartin í november hevði verið eitt ógvusligt illveður við nógvum regni. Havnará varð so stór, at Áarvegur stóð undir í vatni, og tað rann inn í kjallarnar.

Páll Nolsøe skrivur eisini í siglingarsøguni, at tvey onnur skip vóru millum londini í hesum illveðrinum. Annað var Jane Elisabeth í Vági, sum sakk, og har skiparin Sofus á Durtufløtti í Porkeri druknaði. Hitt skipið var Grace, sum kom við øllum seglum í lepum inn í Flekkefjord í Noregi.

Teir sum áttu Marionnu vóru Poul Mattias Sørensen og Andreas Jacobsen á Húsum. Teir báðir vóru systkinabørn. Navnið fekk skonnartin eftir konu Andreas, Marianna, sum var av Evensenættini í Hvalba. Tey vóru gift í 1903.

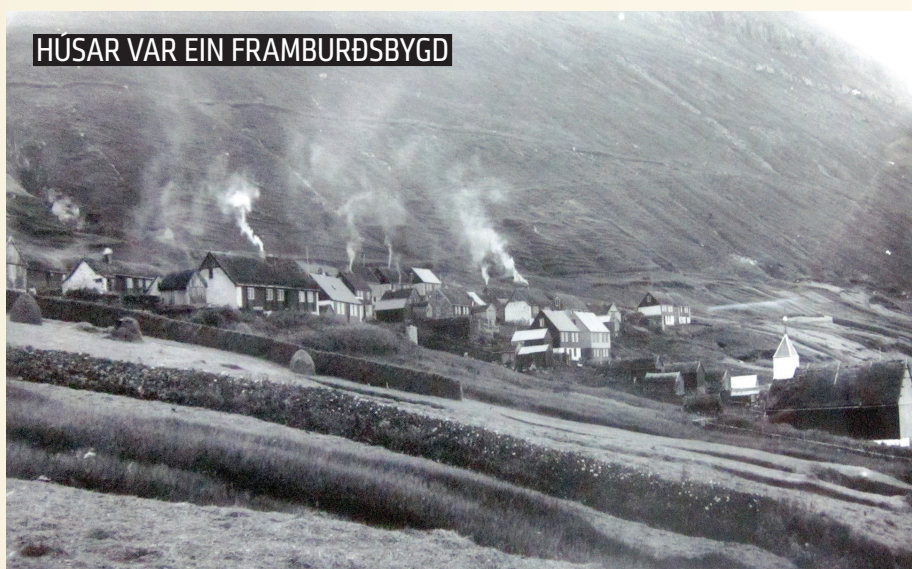
Marianna hevði tá arvað jørð í Hvalba, og hon man hava útvegað Andreas eginpening til hansara part av keypinum. Andreas førði Marionnu tey fyrri árin.

Poul var reiðari, og fiskurin varð turkaður á Húsum, sum tá var ein blómandi bygd.

Poul á Bakka var tann stóri keypmaðurin á Húsum hesa tíðina. Hann var føddur í 1869, og hevði helst arbeitt hjá Faktorinum í Klaksvík, har hann hevur fingið áhuga fyri handilsskapi.

Í 1896 fekk hann handilsloyvi, og fór at handla fyri seg sjálfvan. Hetta hevur helst verið eitt sindur óvanligt tá. Tað meira vanliga hevði verið at stýrt einum úthandli hjá einum av teimum stóru keypmonnunum í stórplássunum. Sjálvur hevði hann úthandil í Lørvík umleið 1908-1911.

Poul bygdi pakkhús og fór at keypa fisk

at virka til salt- og klippfisk umframt lýsi. Eisini fekk hann motorbát, sum eisini kundi útvega ráfisk til at arbeiða. Hetta var Nøvin, sum var bygdur í Suðuroy.

Men Poul fær so hug at víðka um virksemini, og hetta var við Marionnu.

Bygd í Noregi sum línuskip

Marianna var bygd á Framnæs mekaniske værksted í Sandefjord í 1883. Hon var 102 BRT til stoddar og var nakað minni enn tær vanliga kendu skonnartirnar men størri enn ein vanlig slupp.

Marianna varð smíðað til Svend Foyn í Tønsberg. Sjálv skipsgerðin var óvanlig. Marianna var serbygd eftir amerikanskum tekningum til línufiskiskap eftir toski á norðaru grunnunum. Serligur dentur varð lagdur á eitt skjóttgangandi skip við serstakum stórum rigningi. Sagt varð, at mastrar og segl hóskaðu betur til eitt 300 tons stórt skip enn til eitt sum var 100 tons.

Tað gekk ikki væl við línufiskiskapinum, og tvey ár seinni fekk Marianna skaða út fyri Haugesund og misti fimm menn.

Marianna sigldi seinastu ár við frakt, og kom í hesum sambandi eisini til Suðuroyar, har

eigararnir av henni vóru uppi í hvalastøðini í Lopra.

Í Tingakrossi 15., 22., og 29. juni 1904 er henda lýsing í Tingakrossi:

Udmærket godt Fartøj til Salgs

Fore and aft Skonnert "Gungner", bygget af Eg, Metalfast, Netto 62 Tons, dybtgaaende 11,5 Fod, har 1. Klasses Norsk Veritas for fire Aar, indrettet til Fiskeribrug straks, udmærket Sejler, er for Tiden beliggende i Lobra paa Suderø. Nærmere ved Henvendelse til J. Mortensen, Markøre, Vaag

J. Mortensen stóð annars tá fyri hvalastøðini í Lopra, og tað mundi vera fyri hana, at skipið sigldi. Tað sigldi annars samb. skipsdagbókini fram til 10. juli, so tað hevur staðið til sølu meðan tað var í sigling.

Lýsingin stóð ikki í Dimmalætting, men eftir øllum at døma hava tey hildið Tingakross á Húsum, og hetta hevur vakt teirra áhuga. Poul, Geila Jakku og helst eisini Andreas fóru suður at hyggja at henni.

Julius, sonur Poul, hevur seinastu dagbókurnar hjá Marionnu undir norskum flaggi. Her sæst at Marianna hevur verið í farmaflutningi fram til henda dag. Seinastu tíðina var tað

millum Lopra og Grangemouth í Skotlandi. Dagbøkurnar frá tíðini aftaná munnu vera farnar við skipinum.

Óhapp í 1913

Marianna hevði verið úti fyri einum óhappi á vári 1913. Marianna lá fyri vetrarteymi í Klaksvík, og í mars hevði ein enskur trolari A 237 Chieftain ríkið á Matrionnu og hevði skatt hana, galliónin var knúst og spritið farið.

Tað var eingin maður umborð. Men, skiparin, Andreas á Høvdanum, sum var av Strondum, var sum tað skilst staddur í Klaksvík, so helst eru teir farnar at rigga til at fara til fiskiskap.

Tað var greitt, at skotski reiðarin skuldi gjalda skaðan, og tað varð avrátt, at seta tveir serkønar at meta um kostnaðin av honum. Teir vóru Jacob Jacobsen, timburmeistari, helst Jákup á Bakkanum, seinni kommústýrisformaður í Klaksvík, og Jógvan í Grótinum, kendur smiðjumeistari.

Marianna hevur verið til fiskari hetta summarið. Andreas á Høvdanum á Strondum hevði verið skipari bæði í 1912 og 1913. Ein av manningini í 1913 var Rasmus Rasmussen á Ytru Trøð á Strondum. Hann gjørdist seinni skipari.

Sum vanligt fór bara ein partur av manningini, seks mans, niður at selja.

Hildið varð, at hon först stutt úr Føroyum. Ein ábending um hetta er, at trolarin Rankin móguliga fekk stevnið av Marionnu í trol-ið á Munkagrunninum fyri nøkrum árum síðani. Andrass Joensen av Húsum, sum er ein kelda til hesa grein, er skipstimbriari og metti, at her kundi talan vera um Marionnu, men tað vóru mong líknandi skip, sum tað eisini kundi vera.

Ein ábending var tó, at tað hómaðist ein grøn skón á stevninum. Skipini í norska reiðarínunum hjá Marionnu vóru grøn málað.

Teir ið fórust

Tað fórust trýggir leirvíkingar við Marionnu. Teir vóru:

Hans Frederik Lervig, 25 ár, Hanus á Mýruni.